

ЄВРОПЕЙСЬКА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ: СТРАТЕГІЧНА РОЛЬ ПАРТНЕРСТВА У ВІДНОВЛЕННІ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ¹

Сулим Вікторія Василівна*, кандидат економічних наук, доцент,
асистент кафедри управління імені Олега Балацького
Мартинець Вікторія Володимирівна**, кандидат економічних наук, доцент,
старший викладач кафедри управління імені Олега Балацького
Бондар Тетяна Вікторівна***, кандидат економічних наук, доцент,
старший викладач кафедри управління імені Олега Балацького
Нешева Анастасія Дмитрівна****, асистент кафедри управління імені Олега Балацького
Сумський державний університет

*ORCID 0000-0001-9114-068X

**ORCID 0000-0002-6932-9790

***ORCID 0000-0003-4781-9462

****ORCID 0000-0003-0399-201X

Дата надходження статті: 10.02.2026

Дата прийняття статті: 03.03.2026

Дата публікації статті: 27.03.2026

Вступ. Сьогодні Україна перебуває в досить складних умовах, спричинених повномасштабним військовим вторгненням. Відбуваються масштабні руйнування інфраструктури і втрата людського капіталу, економічна система має нестабільний стан. При цьому рівень довіри інвесторів знижується через ряд вагомих причин, зокрема порушення логістичних ланцюгів, зростання ризиків (без пекових, фінансових і т.ін.). Варто відмітити, що ці фактори спричинили системну кризу, що, у свою чергу, створює серйозні виклики для державного управління.

У таких умовах для нашої країни важливого значення набуває формування ефективної державної інвестиційної політики, яка була б здатна забезпечити довгострокове економічне зростання та відбудову регіонів. Повоєнне відновлення потребує значного фінансування і виважених управлінських дій та рішень у сфері інвестиційної діяльності. До найбільш важливих завдань можна віднести створення сприятливого інституційного середовища і мобілізацію як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів, а також прозоре управління процесами.

Особливої актуальності сьогодні набуває також дослідження політики та стратегії європейської підтримки України в умовах кризи. Варто наголосити на тому, що європейські держави, інституції Європейського Союзу і міжнародні донори відіграють значну роль у ресурсному забезпеченні процесів відновлення, а також допомагають вдосконалити структуру економіки і стимулювати інноваційний розвиток.

Враховуючи багатомірність теми, у межах дослідження було сформульовано гіпотезу, що дозволяє комплексно вивчити вплив міжнародної допомоги на соціально-економічну стабільність держави та оцінити роль інвестицій у трансформаційному відновленні: міжнародна економічна допомога впливає на соціально-економічні показники розвитку України. Дослідження передбачає аналіз не лише

¹ Роботу виконано в межах НДР 0122U202043 «Трансформація системи публічного управління в контексті досягнення цілей сталого розвитку»

масштабів такого впливу, але й результативності та стійкості трансформацій, зумовлених цією допомогою в середньо- та довгостроковій перспективі.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблематика вивчення впливу наслідків російсько-української війни на економічний розвиток України та країн Європи привертає увагу сучасних науковців та практиків. Так, Raheela Shafique & Mahnoor Tariq та Yuze Liu [1, 2] виявили негативні наслідки для світової економіки, зокрема такі: невизначеність на енергетичних ринках, проблеми забезпечення продовольчої безпеки, інфляцію, порушення фінансової стабільності та торгівлі. В результаті проведених досліджень автори зробили висновок, що війна в Україні стала поштовхом для впровадження нових моделей торгівлі та енергетичної геополітики, а також спонукала до диверсифікації.

Акромедає, J., & Ортеро, А. Е. [3] дослідили вплив російсько-української війни на міжнародну торгівлю, що призвело до зміни динаміки світової економіки, а також причинило перебої в ланцюгах поставок, викликало зростання цін на сировинні товари, зміни в торговельних відносинах на енергетичних та сільськогосподарських ринках, що негативно вплинуло на соціально-економічний розвиток. Автори запропонували при формуванні світової торговельної політики розробити систему моніторингу торгівлі з метою виявлення та прогнозування змін у світових торговельних потоках, спричинених війною. Результати проведеного дослідження Goni, L. M. & Sani, N. M. [4] також свідчать про негативні довгострокові наслідки війни для глобальної стабільності, торгівлі та економічного розвитку. Визначено, що для захисту економічних інтересів від негативних наслідків війни уряди країн мають впроваджувати ефективну фіскальну та монетарну політику.

У дослідженні [5] зазначено, що міждержавні конфлікти, незалежно від їхньої природи – територіальні суперечки, ідеологічні протиріччя чи боротьба за ресурси – характеризуються масштабними економічними наслідками. Збройні зіткнення та війни нерідко спричиняють глибоку деструкцію національних економік, що супроводжується суттєвими втратами інфраструктури, руйнуванням промислового потенціалу та деградацією соціальних інституцій. Економічні наслідки воєн зберігають свою актуальність упродовж тривалого часу після завершення збройного протистояння [6]. Держави, що зазнали військового конфлікту, зіштовхуються зі значними викликами у процесі економічного відновлення через масштабне переміщення населення, руйнування інфраструктури та повну або часткову деструкцію промислового сектору [7]. Відновлення потребує суттєвих фінансових ресурсів, залучення інвестицій і підтримки з боку міжнародної спільноти, а сам процес може розтягуватися на десятиліття.

В умовах російсько-української війни європейські країни надають значну гуманітарну, фінансову та військову допомогу. Питання європейської підтримки України досліджується як на рівні державних інституцій, так і в науковому середовищі. В статті дослідників Trebesch, Christoph та ін. [8] проаналізовано розміри військової, фінансової та гуманітарної допомоги Україні в контексті війни. Виявлені відмінності в масштабах підтримки між країнами як в абсолютному вираженні, так і у відсотках від ВВП країн, які надають допомогу. Основними донорами України сьогодні є Сполучені Штати, Велика Британія та Німеччина.

Мета дослідження полягає у визначенні того, як міжнародна економічна допомога, передусім з боку Європейського Союзу, впливає на соціально-економічний розвиток України в умовах війни та повоєнного відновлення. Для її досягнення потрібно оцінити ефективність європейських програм підтримки, їх роль у формуванні дієвої державної інвестиційної політики, а також визначити перспективи і механізми підвищення результативності міжнародного партнерства у процесі відбудови, модернізації економіки та інтеграції України до європейського простору.

Основний матеріал і результати. Післявоєнна відбудова України вимагатиме значних і скоординованих фінансових зусиль з боку міжнародної спільноти. Європейський Союз уже здійснив вагомі кроки, надавши фінансову підтримку з метою посилення стійкості країни та стимулювання її економічного й інституційного відновлення. Однак у середньостроковій і довгостроковій перспективі потреба у зовнішньому фінансуванні лише зростатиме. Це обумовлено необхідністю створення основи для формування демократичної, конкурентоспроможної та економічно сталої держави, яка функціонує на принципах верховенства права, дотримання прав людини та ринкової економіки, інтегрованої в європейський і глобальний економічний простір. Крім того, така підтримка сприятиме подальшому просуванню України на шляху європейської інтеграції та зміцненню її позицій як повноправного члена європейської спільноти. Європейська Комісія спільно з міжнародними партнерами здійснює мобіліза-

цію фінансових, технічних та інституційних ресурсів з метою забезпечення економічної та соціальної стабілізації, а також сприяння процесам реконструкції й відновлення України в умовах подолання наслідків війни [9, 10].

Міжнародна підтримка України у післявоєнний період зумовлена низкою взаємопов'язаних чинників, які охоплюють геополітичні, економічні, безпекові, політичні та гуманітарні аспекти. По-перше, відновлення України є ключовим елементом забезпечення геополітичної стабільності в Європі, адже інтеграція країни у європейський та глобальний простір сприятиме зміцненню демократичних інституцій і стримуванню впливу авторитарних режимів. По-друге, відбудова створює нові економічні можливості для іноземних держав та бізнесу в різних сферах, зокрема в енергетичній, аграрній, технологічній і т. ін. при цьому питання безпеки відіграє ключову роль, адже стабільна та спроможна Україна зміцнює систему європейської і трансатлантичної безпеки, бо виступає фактором стримування подальшої російської агресії. Водночас гуманітарна складова допомоги має не менш важливе значення, адже руйнування цивільної інфраструктури та порушення прав людини зумовнюють необхідність відповідної реакції міжнародної спільноти.

Ще від початку масштабного вторгнення Європейський Союз та країни-учасниці реалізували безпрецедентний комплекс програм підтримки України, що охоплюють фінансовий, гуманітарний, інвестиційний, соціальний, освітній та інституційний напрями. Проаналізуємо їх більш детально з урахуванням рівнів впливу на розвиток і відбудову нашої країни. У таблиці 1 наведено інформацію про комплекс програм та ініціатив, що реалізують для підтримки України на макрорівні.

Таблиця 1

Інструменти підтримки відновлення України з боку ЄС на макрорівні

Програма / ініціатива	Період дії	Основний зміст	Рівень впливу
Ukraine Facility	2024–2027 рр.	50 млрд. євро для бюджетної підтримки, реформ, розвитку інфраструктури, інтеграції в ринки ЄС	Стабілізація бюджету та макрофінансова стійкість
Ukraine Investment Framework (UIF)	з 2024 р.	Фінансовий та гарантійний механізм для залучення приватних і державних інвестицій у відбудову.	Формування інвестиційної моделі відбудови
Кредити від Європейського інвестиційного банку (EIB)	з 2022 р.	Довгострокові кредити на інфраструктуру, соціальні й транспортні об'єкти, економічну модернізацію.	Стратегічна модернізація економіки
Ukraine Recovery Conferences	з 2023 р.	Міжнародна координація донорів, залучення ресурсів для відбудови, формування публічно-приватних партнерств, підписання меморандумів та угод	Глобальна координація ресурсів
Ukraine2EU – Фонд підтримки інтеграції, реформи	з 2022 р.	Інституційна, експертна та фінансова підтримка реформ, розбудови громадянського суспільства, наближення до стандартів ЄС, підготовка до вступу в ЄС	Системна інтеграція до ЄС

Джерело: розроблено авторами на основі [11–13]

Програми підтримки України на цьому рівні передбачає системну стабілізацію і стратегічну трансформацію. До макрорівня належать інструменти впливу на функціонування держави загалом – стабільність бюджету, фінансову систему, інституційну спроможність, а також довгострокову економічну модернізацію. Одним із ключових елементів у цьому питанні є Ukraine Facility, що не лише забезпечує фінансову підтримку, а й пов'язує її з виконанням реформ. Завдяки Ukraine Investment Framework з'явилася можливість перейти від моделі донорської допомоги до моделі спільного інвестування. Відповідно до такої моделі Європейський Союз бере на себе частину ризиків і має залучати бізнес до процесів відбудови України. Європейського інвестиційного банку також надає важливу допомогу через кредити та програми, що забезпечують довгострокове фінансування стратегічної інфраструктури (транспорт, енергетики, соціальних об'єктів і т. ін.). Вони інтегрують Україну у фінансову архітектуру ЄС і сприяють стандартизації проектного управління відповідно до європейських норм. Окрему координаційну функцію виконують Ukraine Recovery

Conferences, які формують міжнародну платформу узгодження донорської політики та публічно-приватних партнерств. Таким чином, зазначені ініціативи допомагають створити нову стратегічну рамку трансформації, де фінансова підтримка поєднується з реформами, а відновлення – з європейською інтеграцією.

Розглянемо комплекс заходів, що реалізують для підтримки України на мезорівні (табл. 2).

Таблиця 2

Інструменти підтримки відновлення України з боку ЄС на макрорівні

Програма / ініціатива	Період дії	Основний зміст	Рівень впливу
Платформа «Відбудова України» / Urban Recovery Matchmaking	з 2022 р.	Програма «патронажу» міст, областей та громад: країни / міста ЄС та партнери беруть на себе зобов'язання фінансувати та організувати реконструкцію визначених територій і об'єктів України після руйнувань.	Відбудова конкретних територій
Європейський механізм цивільного захисту (UCPM)	з 2022 р.	Координація гуманітарних, рятувальних, логістичних місій для України	Підтримка регіональної стійкості
Гуманітарна підтримка ЄС (DG ECHO, DGECHO)	з 2022 р.	ЄС та окремі держави надають медичну, соціальну, продовольчу допомогу, беруть участь у фінансуванні евакуації населення та реконструкції соціальних об'єктів.	Стабілізація громад
Частина проектів EIB	з 2022 р.	Відновлення житла, лікарень, транспорту	Інфраструктурна модернізація регіонів

Джерело: розроблено авторами на основі [13, 14]

Мезорівень охоплює програми, що спрямовані на відновлення територій, муніципальної інфраструктури та економіки регіонів. Ініціативи ЄС, зокрема Платформа «Відбудова України», створюють моделі «патронажу», за якою окремі держави ЄС беруть участь у відбудові конкретних регіонів. Такий підхід сприяє формуванню довгострокових партнерств між громадами, передачі управлінського досвіду та запровадженню європейських стандартів місцевого розвитку. Важливу роль у підтримці регіонів відіграє Європейський механізм цивільного захисту, який координує доставку обладнання, генераторів, медичних ресурсів і т. ін. це забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації та підвищує стійкість місцевої інфраструктури. Гуманітарний вимір допомоги представлений програмами DGECHO, що фінансують медичну, соціальну та продовольчу допомогу. Вони спрямовані на підтримку громад у кризових умовах і запобігання соціальній дестабілізації.

Таблиця 3 містить інформацію про заходи, що реалізують для підтримки України на мікрорівні.

Таблиця 3

Інструменти підтримки відновлення України з боку ЄС на мікрорівні

Програма / ініціатива	Період дії	Основний зміст	Рівень впливу
EU4Business / EU4SMEs	з 2014 р.	Гранти, гарантії, навчальні програми, спрощене кредитування для малого та середнього бізнесу	Розвиток підприємництва
Спільні бізнес-ініціативи та партнерства B2B	з 2022 р.	Програми matchmaking, гранти, кластери та акселератори інновацій, програми підтримки кластерної кооперації	Інтеграція бізнесу в ринок ЄС
Erasmus+	з 2017 р.	Програми освітнього обміну, мобільності, гранти для освіти, науки	Розвиток людського капіталу
DigitalEurope	з 2017 р.	Підтримка цифрових інновацій	Цифрова трансформація
Creative Europe	з 2017 р.	Гранти для культури та креативних індустрій	Культурна інтеграція
Тимчасовий захист для українців у ЄС	з 2022 р.	Право на проживання, роботу, освіту	Соціальний захист громадян

Джерело: розроблено авторами на основі [15–18]

Заходи на мікрорівні охоплюють безпосередню підтримку громадян, бізнесу, закладів освіти і громадянського суспільства. Саме тут формуються довгострокові передумови економічного зростання. Зокрема, програма EU4Business спрямована на розвиток малого і середнього бізнесу через гранти, гарантії та доступу до кредитування. Вона стимулює інтеграцію українських підприємств до внутрішнього ринку ЄС та підвищує їхню конкурентоспроможність. Варто відмітити також освітні та інноваційні програми, зокрема Erasmus+ DigitalEurope та Creative Europe, що покликані забезпечувати реалізацію академічної мобільності, здійснювати підтримку стартапів, сприяти розвитку цифрових навичок і реалізації культурних ініціатив. На нашу думку, це допомагає формувати нове покоління фахівців, що мають відповідні знання та досвід щодо інтеграції у європейський освітній та інноваційний простір. Окремої уваги заслуговують також програми тимчасового захисту для українців у Європейському Союзі, що є надзвичайно важливими для українців в умовах сьогодення, адже вони створюють соціальні гарантії для мільйонів наших громадян, забезпечують можливість працевлаштування, отримання медичної допомоги та освіти.

Таким чином, зазначений нами комплекс програм та ініціатив Європейського Союзу відображає політику, що спрямована на розвиток партнерства з Україною. Крім того, він передбачає довгострокове відновлення територій, реформування в різних сферах, а також інтеграцію України у європейський простір.

Висновки. Отже, результати нашого дослідження свідчать про те, що в умовах військової агресії міжнародна економічна допомога стала для нашої країни важливим чинником її подальшої модернізації. Підтримка з боку Європейського Союзу та інших міжнародних партнерів сьогодні має системний характер і охоплює різні напрями. На нашу думку, такий підхід формує комплексний ефект, що відображає фінансову міцність держави, розвиток сфери бізнесу та захист громадян. Між іншим, важливо також зазначити те, що міжнародні партнери не обмежуються лише фінансуванням процесів відбудови, вони також беруть участь у розподілі ризиків із приватними інвесторами. Це має принципове значення, бо у перспективі допоможе відновити інвестиційну активність і сформувати стійку ринкову економіку в Україні.

Крім того, міжнародна підтримка допомагає активніше проводити внутрішні реформи. Можна сказати, що саме у таких умовах Україна швидше наближається до європейського економічного та політичного простору. Також можна вважати, що ця криза, як не дивно, стала поштовхом до серйозних змін і оновлення державних інститутів. Водночас програми допомоги на макрорівні показують, що повністю відновити країну неможливо без збереження і розвитку людського потенціалу. Надання українцям тимчасового захисту в країнах Європейського Союзу, а також розширення освітніх і академічних обмінів фактично можна вважати інвестицією у майбутній кадровий потенціал країни. Адже після завершення війни багато людей повернуться з новими знаннями та досвідом і зможуть допомогти впроваджувати європейський досвід та стандарти у розвиток української економіки.

Отже, міжнародна допомога сьогодні є одним із вирішальних чинників соціально-економічної стабільності України. Разом з тим, стратегічна результативність залучених ресурсів визначатиметься якістю інституційних перетворень та вдосконаленням механізмів управління проектами, що є необхідною умовою для перетворення іноземної допомоги на потужний потік внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Raheela Shafique, & Mahnoor Tariq. From Regional Conflict to Global Crisis: The Economic Fallout of the Russia-Ukraine War (2022–2025). *Review Journal of Social Psychology & Social Works*. 2025. № 3 (3). P. 145–160. URL: <http://socialworksreview.com/index.php/Journal/article/view/305>
2. Liu, Y. Trading with Adversaries: Russia-Europe Economic Relations Amid the Ukraine Conflict. *European Journal of Law and Political Science*. 2025. № 4 (1). P. 13–20. DOI: <https://doi.org/10.24018/ejpolitics.2025.4.1.160>
3. Akpomedaye, J., & Orhero, A. E. The Political Effects of the Russian–Ukrainian War on International Trade. *PERSPEKTIF*. 2025. № 14 (2). P. 369–379.
4. Goni, L. M., & Sani, N. M. Global Economic and Political Ramifications of the Russian-Ukrainian War. *Kashere Journal of Politics and International Relations*. 2025. № 3 (2). P. 103–109. URL: <https://journals.fukashere.edu.ng/index.php/kjpir/article/view/475>
5. Bashir, M. The Impact of Conflict on Economic Growth. *The Agricultural Economist*. 2024. URL: <https://agrieconomist.com/the-impact-of-conflict-on-economic-growth>
6. Chachanidze, T. The Impact of the Russia-Ukraine War on the Economy of the European Union. *Future Human Image*. 2023. Volume 19. P. 6–11. DOI: <https://doi.org/10.29202/fhi/19/1>

7. Zhang, Y.-T., Li, M.-Y., & Zhou, W.-X. Impact of the Russia-Ukraine Conflict on International Staple Agrifood Trade Networks. *Foods*. 2024. № 13 (13), 2134. DOI: <https://doi.org/10.3390/foods13132134>
8. Trebesch, C., et al. The Ukraine support tracker: Which countries help Ukraine and how? *KIEL working paper*. 2023. No. 2218. URL: <https://www.kielinstitut.de/publications/the-ukraine-support-tracker-which-countries-help-ukraine-and-how-6540/>
9. Recovery and reconstruction of Ukraine. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en
10. EU assistance to Ukraine: Overview of financial, humanitarian and military support. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine_en
11. Regulation (EU) 2024/792 establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the EU*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R0792>
12. Ukraine Investment Framework (Pillar II of Ukraine Facility). *European Commission*. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-facility_en
13. Ukraine Recovery Programme. *European Investment Bank (EIB)*. URL: <https://www.eib.org/en/projects/all/20190903>
14. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. EU Civil Protection Mechanism in Ukraine. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en
15. Ukraine's accession to the Single Market Programme (SMP), an important step in Ukraine's European path. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/777581/cs>
16. European Commission. Digital Europe Programme (DIGITAL). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>
17. Creative Europe. *European Commission*. URL: https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2021-2027/creative-europe_en
18. Temporary Protection. *European Commission*. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/asylum-eu/temporary-protection_en

REFERENCES:

1. Raheela Shafique, & Mahnoor Tariq (2025). From Regional Conflict to Global Crisis: The Economic Fallout of the Russia-Ukraine War (2022-2025). *Review Journal of Social Psychology & Social Works*, vol. 3 (3), pp. 145–160. Available at: <http://socialworksreview.com/index.php/Journal/article/view/305>
2. Liu, Y. (2025). Trading with Adversaries: Russia-Europe Economic Relations Amid the Ukraine Conflict. *European Journal of Law and Political Science*, № 4 (1), pp. 13–20. DOI: <https://doi.org/10.24018/ejpolitics.2025.4.1.160>
3. Akpomedaye, J., & Orhero, A. E. (2025). The Political Effects of the Russian–Ukrainian War on International Trade. *PERSPEKTIF*, № 14 (2), pp. 369–379.
4. Goni, L. M., & Sani, N. M. (2025). Global Economic and Political Ramifications of the Russian-Ukrainian War. *Kashere Journal of Politics and International Relations*, № 3 (2), pp. 103–109. Available at: <https://journals.fukashere.edu.ng/index.php/kjpir/article/view/475>
5. Bashir, M. (2024). The Impact of Conflict on Economic Growth. *The Agricultural Economist*. Available at: <https://agrieconomist.com/the-impact-of-conflict-on-economic-growth>
6. Chachanidze, T. (2023). The Impact of the Russia-Ukraine War on the Economy of the European Union. *Future Human Image*, volume 19, pp. 6–11. DOI: <https://doi.org/10.29202/fhi/19/1>
7. Zhang, Y.-T., Li, M.-Y., & Zhou, W.-X. (2024). Impact of the Russia-Ukraine Conflict on International Staple Agrifood Trade Networks. *Foods*, № 13 (13), 2134. DOI: <https://doi.org/10.3390/foods13132134>
8. Trebesch, C., et al. (2023). The Ukraine support tracker: Which countries help Ukraine and how? *KIEL working paper*; No. 2218. Available at: <https://www.kielinstitut.de/publications/the-ukraine-support-tracker-which-countries-help-ukraine-and-how-6540/>
9. Recovery and reconstruction of Ukraine. *European Commission*. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en
10. EU assistance to Ukraine: Overview of financial, humanitarian and military support. *European Commission*. Available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine_en
11. Regulation (EU) 2024/792 establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the EU*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R0792>
12. Ukraine Investment Framework (Pillar II of Ukraine Facility). *European Commission*. Available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-facility_en
13. Ukraine Recovery Programme. *European Investment Bank (EIB)*. Available at: <https://www.eib.org/en/projects/all/20190903>
14. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. EU Civil Protection Mechanism in Ukraine. Available at: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en
15. Ukraine's accession to the Single Market Programme (SMP), an important step in Ukraine's European path. *European Commission*. Available at: <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/777581/cs>
16. European Commission. Digital Europe Programme (DIGITAL). Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital>

17. Creative Europe. *European Commission*. Available at: https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2021-2027/creative-europe_en

18. Temporary Protection. *European Commission*. Available at: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/asylum-eu/temporary-protection_en

УДК 327.7:339.9(4):330.342(477)

JEL F35, O19, O20

Сулим Вікторія Василівна, кандидат економічних наук, асистент кафедри управління імені Олега Балацького, Сумський державний університет. **Мартинець Вікторія Володимирівна**, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри управління імені Олега Балацького, Сумський державний університет. **Бондар Тетяна Вікторівна**, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри управління імені Олега Балацького, Сумський державний університет. **Нешева Анастасія Дмитрівна**, асистент кафедри управління імені Олега Балацького, Сумський державний університет. **Європейська підтримка України в умовах кризи: стратегічна роль партнерства у відновленні та трансформації.**

У статті проаналізовано вплив міжнародної економічної допомоги на підтримку соціально-економічної стабільності України в умовах повномасштабної війни та в контексті майбутнього повоєнного відновлення. У роботі проаналізовано системну кризу, спричинену масштабними руйнуваннями інфраструктури та втратами людського капіталу. Крім того, розглянуто багаторівневу підтримку з боку Європейського Союзу, яка охоплює макроекономічну стабілізацію, відновлення регіонів, допомогу малому бізнесу та розвиток людського потенціалу на національному рівні. Особливу увагу приділено тому, як змінюється модель допомоги: від короткострокових гуманітарних дотацій до стратегічного інвестування і підтримки реформ. Розглянуто роль європейських інституцій у модернізації економіки та зміцненні спроможності державних органів. Також наголошено, що для сталого економічного зростання потрібно створити сприятливий інвестиційний клімат, що дозволить поступово перейти від зовнішньої підтримки до самостійного розвитку.

Ключові слова: воєнний стан, системна криза, міжнародна допомога, відновлення, соціально-економічний розвиток, стратегічне партнерство, європейська інтеграція.

UDC 327.7:339.9(4):330.342(477)

JEL F35, O19, O20

Viktoriia Sulym, Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor at the Oleg Balatsky Department of Management, Sumy State University. **Viktoriya Martynets**, Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer at the Oleg Balatsky Department of Management, Sumy State University. **Tetiana Bondar**, Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer at the Oleg Balatsky Department of Management, Sumy State University. **Anastasiia Niesheva**, Assistant Professor at the Oleg Balatsky Department of Management, Sumy State University. **European support for Ukraine in times of crisis: the strategic role of partnership in recovery and transformation.**

The article conducts a comprehensive study of the role and impact of international economic assistance on the socio-economic development of Ukraine in the context of full-scale military aggression and outlines strategic guidelines for post-war recovery. The authors analyze the depth of the systemic crisis that has engulfed the leading spheres of the state's life, causing the destruction of infrastructure, destabilization of the financial system and a significant decrease in investment attractiveness. Based on a review of modern scientific sources, it is proven that in conditions of global instability, external support is a critical factor not only for survival, but also for the fundamental transformation of the national economy. Particular attention is paid to the classification and analysis of support instruments from the European Union. The study is structured according to three levels of influence: macro level (budget stabilization and systemic reforms through the Ukraine Facility program and initiatives of the European Investment Bank); meso level (reconstruction of municipal infrastructure and implementation of "patronage" programs for specific regions); micro level (support for small and medium-sized businesses, digitalization and preservation of human capital through Erasmus+ projects and temporary protection mechanisms). The study confirms the hypothesis of the decisive influence of international aid on Ukraine's macroeconomic indicators. It is substantiated that the modern European partnership policy shifts the emphasis from short-term humanitarian response to a long-term model of joint investment and integration of Ukraine into the EU internal market. The conclusion is formulated that the strategic effectiveness of the resources involved will be determined by the quality of institutional transformations and the improvement of project management mechanisms, which is a necessary condition for converting foreign aid into sustainable flows of domestic and foreign investments. The proposed analysis allows for a comprehensive look at the system of European aid as a basis for forming a new investment policy of Ukraine, adapted to modern security and economic challenges.

Key words: martial law, systemic crisis, international aid, recovery, socio-economic development, strategic partnership, European integration.